

วิจัยในชั้นเรียน เรื่องปัจจัยส่วนบุคคล ความสุขในการทำงาน และ ความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร :
กรณีศึกษาสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค

นิตยา พันธุ์เวทย์ , ปิยนุช จันทร์อักษร และจรรยา ส่งเสียง
กลุ่มพัฒนาองค์กร สำนักโรคไม่ติดต่อ

การบริหารองค์กรยุคใหม่ ต้องบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ในช่วงเวลาที่เหมาะสม ทั้งคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงการใช้เทคโนโลยี ซึ่งการบริหารจัดการทรัพยากรที่สำคัญที่สุดก็คือ “คน” เพราะคนเป็นผู้ใช้ทรัพยากรอื่นๆ ในองค์กร ดังนั้นบุคลากรในองค์กร ถือได้ว่าเป็นกลไกหลักสำคัญของการขับเคลื่อนงานเพื่อให้เกิดความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ขององค์กร องค์กรสมัยใหม่จึงควรธำรงรักษา และดูแลให้บุคลากรในองค์กรร่วมมือ ร่วมใจ สามัคคี และมีความสุขในการทำงาน

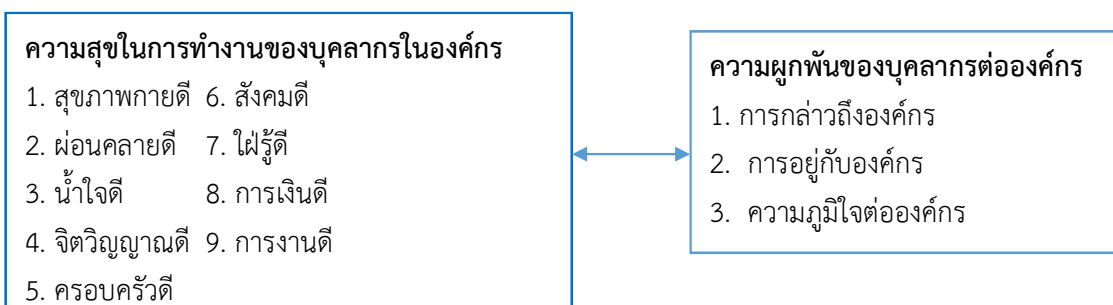
ความสำคัญกับการธำรงรักษาบุคลากร ให้อยู่ในองค์กรให้นาน ส่วนหนึ่งมาจากการมีความสุขในการทำงาน และรู้สึกผูกพันต่อองค์กร หากบุคลากรในองค์กรมีความสุขและความผูกพันที่ดีต่อองค์กรแล้ว ก็จะมี ความมุ่งมั่น ตั้งใจทุ่มเท อุทิศตนเพื่อองค์กร ทำงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ เพื่อให้องค์กรประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมาย แต่หากบุคลากรทำงานด้วยการไม่มีความสุขในการทำงาน และไม่รู้สึกผูกพันต่อองค์กร บุคลากรก็จะทำงานโดยขาดความกระตือรือร้น เฉื่อยชา ขาดงานเป็นประจำ ตลอดจนหาที่ทำงานใหม่

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เรื่อง ปัจจัยส่วนบุคคล ระดับความสุขในการทำงาน และความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร เพื่อนำปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กรมาใช้ในการวางแผนดำเนินงานเพื่อให้บุคลากรมีความสุขในการทำงานและมีความผูกพันต่อองค์กรเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา

1. ระดับความสุขในการทำงานและความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร
2. ความสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร
3. ความสุขในการทำงานที่สามารถทำนายความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

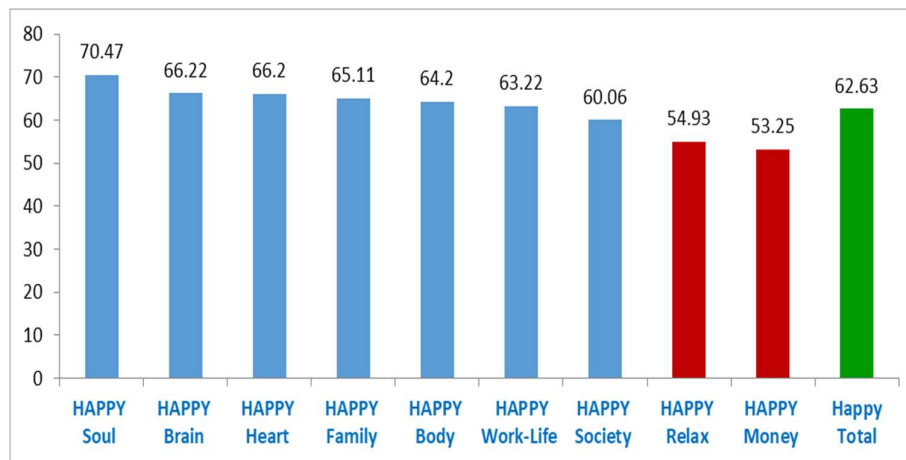
สมมติฐานที่ 1 ความสุขในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร

สมมติฐานที่ 2 องค์กรประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งของความสุขในการทำงาน สามารถทำนายความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร

กลุ่มตัวอย่าง เป็นบุคลากรของสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค **เครื่องมือ**ที่ใช้เป็นแบบสำรวจคุณภาพชีวิต ความสุข และความผูกพัน ในองค์กรของคนทำงานในประเทศไทย (HAPPINOMETER) (ที่มา : สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข) ซึ่งกระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำเครื่องมือสำรวจความสุขด้วยตนเอง (Happinometer) ผ่านระบบออนไลน์ เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 18 เมษายน - 30 มิถุนายน 2560 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ สัมประสิทธิ์สัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างเป็นบุคลากรของสำนักโรคไม่ติดต่อ โดยมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 75 คน จากบุคลากรทั้งหมด 85 คน (ข้อมูลปีงบประมาณ พ.ศ.2560) คิดเป็นร้อยละ 88.24 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 78.7 อายุ อยู่ใน Generation Y (20 - 37 ปี) ร้อยละ 48.0 ระยะเวลาทำงาน 10 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 38.7 ตำแหน่งระดับปฏิบัติงาน ร้อยละ 66.7 และ ระดับการศึกษาปริญญาตรีร้อยละ 49.3 และพบว่า บุคลากรมีความผูกพันองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับ มีความผูกพัน ($\bar{X} = 63$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความผูกพันจากมากไปน้อย ดังนี้ ความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กรด้านภูมิใจองค์กร ($\bar{X} = 70.7$) ด้านกล่าวถึงองค์กร ($\bar{X} = 60.2$) และด้านอยู่กับองค์กร ($\bar{X} = 58.2$) ตามลำดับ สำหรับความสุขในการทำงานของบุคลากรในองค์กร พบว่า บุคลากรมีความสุขในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมีความสุข ($\bar{X} = 62.63$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีระดับความสุขเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ ความสุขในการทำงานด้านจิตวิญญาณดี (HAPPY Soul) ($\bar{X} = 70.47$) ใฝ่รู้ดี (HAPPY Brain) ($\bar{X} = 66.22$) และน้ำใจดี (HAPPY Heart) ($\bar{X} = 66.20$) ตามลำดับ ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ค่าเฉลี่ยระดับความสุขในการทำงานของบุคลากรโดยรวมและรายด้าน

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ความสุขในการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร พบว่า ความสุขในการทำงานโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .507, p < .001$) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสุขในการทำงานกับความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร

ความสุขในการทำงาน	ความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร
1.สุขภาพกายดี : HAPPY Body	.204 (.080)
2.ผ่อนคลายดี : HAPPY Relax	.190 (.103)
3.น้ำใจดี : HAPPY Heart	.189 (.105)
4.จิตวิญญาณดี : HAPPY Soul	.247* (.032)
5.ครอบครัวดี : HAPPY Family	.243* (.035)
6.สังคมดี : HAPPY Society	.401*** (.000)
7.ใฝ่รู้ดี : HAPPY Brain	.342** (.003)
8.การเงินดี : HAPPY Money	.381** (.001)
9.การงานดี : HAPPY Work-Life	.770*** (.000)
ความสุขในการทำงานโดยรวม	.507*** (.000)

หมายเหตุ : ค่าใน ( ) คือ ค่า p-value , * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

สมมติฐานที่ 2 องค์กรประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งของความสุขในการทำงาน สามารถทำนายความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการถดถอยเชิงพหุแบบขั้นต้น พบว่า ตัวแปรลำดับแรกที่เข้าสู่สมการถดถอย คือ HAPPY Work-Life โดยตัวแปรนี้มีความสามารถในการอธิบายความผันแปรเรื่องความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร ได้ร้อยละ 59.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และตัวแปรที่เข้าสู่สมการถดถอยเป็นลำดับที่สอง คือ HAPPY Money โดยตัวแปรนี้มีความสามารถในการอธิบายความผันแปรเรื่องความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อรวมตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปรเข้าด้วยกัน ปรากฏว่า สามารถอธิบายความผันแปรเรื่องความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กรได้ ร้อยละ 61.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตัวแปรความสุขในการทำงานที่มีประสิทธิภาพในการทำนายความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร

ลำดับ	ตัวแปร	R	R ²	R ² Change	Std.Error of the Estimate	F	Sig F (p-value)
1	HAPPY Work-Life	.770	.593	.593	9.0121	106.363	.000
2	HAPPY Money	.784	.614	.021	8.8319	57.379	.000

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เพิ่มเติม เรื่องสถานภาพการจ้างงานที่ต่างกัน ในตำแหน่งข้าราชการและพนักงานราชการ พบรายละเอียด ดังนี้

- 1) **ประเภทข้าราชการ** พบว่า ตัวแปรที่เข้าสู่สมการถดถอยมีตัวแปรเดียว คือ HAPPY Work-Life โดยตัวแปรนี้มีความสามารถในการอธิบายความผันแปรเรื่องความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร ได้ร้อยละ 70.1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังแสดงในตารางที่ 3

- 2) **ประเภทพนักงานราชการ** พบว่า ตัวแปรลำดับแรกที่เข้าสู่สมการถดถอย คือ HAPPY Work-Life โดยตัวแปรนี้มีความสามารถในการอธิบายความผันแปรเรื่องความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร ได้ร้อยละ 34.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรที่เข้าสู่สมการถดถอยเป็นลำดับที่สอง คือ HAPPY Money โดยตัวแปรนี้มีความสามารถในการอธิบายความผันแปรเรื่องความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.2 ที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรที่เข้าสู่สมการถดถอยเป็นลำดับที่สาม คือ HAPPY Soul โดยตัวแปรนี้มีความสามารถในการอธิบายความผันแปรเรื่องความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.6 และเมื่อรวมตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปรเข้าด้วยกัน ปรากฏว่าสามารถอธิบายความผันแปรเรื่องความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กรได้ ร้อยละ 62.6 ที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 3 ตัวแปรความสุขในการทำงานที่มีประสิทธิภาพในการทำนายความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร (ประเภทข้าราชการ)

ลำดับ	ตัวแปร	R	R ²	R ² Change	Std.Error of the Estimate	F	Sig F (p-value)
1	HAPPY Work-Life	.837	.701	.701	8.8183	79.675	.000

ตารางที่ 4 ตัวแปรความสุขในการทำงานที่มีประสิทธิภาพในการทำนายความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร (ประเภทพนักงานราชการ)

ลำดับ	ตัวแปร	R	R ²	R ² Change	Std.Error of the Estimate	F	Sig F (p-value)
1	HAPPY Work-Life	.590	.348	.348	9.7393	12.818	.002
2	HAPPY Money	.693	.480	.132	8.8883	10.603	.001
3	HAPPY Soul	.791	.626	.146	7.7031	12.285	.000

ข้อเสนอแนะ

แต่ละองค์กรควรวิเคราะห์หาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันของบุคลากรในองค์กร และนำปัจจัยที่สัมพันธ์และสามารถทำนายความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กร มาใช้ในการวางแผนพัฒนาความผูกพันของบุคลากรในองค์กร โดยวางแผนดำเนินกิจกรรมที่เฉพาะเจาะจงในแต่ละกลุ่มเนื่องจากมีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์แตกต่างกัน รูปแบบการดำเนินกิจกรรมจึงแตกต่างกันออกไป